

Monumentnummer*: 531154

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 februari 2010
Kadaster deel/nr 82914/68

Woonplaats* Valkenburg
Gemeente* Katwijk
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Valkenburg
Locatieomschrijving Bij de overgang van Wassenaarseweg in Katwijkseweg

Kadastrale gemeente* Valkenburg Zuid-Holland
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1966

Omschrijving**

Inleiding

TANKGRACHT tussen Katwijk en Wassenaar, gelegen ten zuiden van het voormalige vliegveld Valkenburg en vanaf de Valkenburgse Watering (bij Wassenaarseweg) in zuidoostelijke richting zigzaggend tot aan de Wassenaarse Watering (onderdeel Z11 van stelling Vliegbasis "Valkenburg" in het systeem van het Bureau Registratie Verdedigingswerken, Tekening 407 I). De tankgracht is door de Duitse bezetter aangelegd en te dateren vanaf herfst 1942. Hij maakt onderdeel uit van het zuidelijke landfront van de Stützpunktgruppe Katwijk dat in de duinen en aan het strand werd gevormd door een tankmuur, zogenoemde "asperges" en drakentandhindernissen.

De tankgracht hoorde bij de verdedigingsstructuur zoals die vanaf 1942 onder de naam "Atlantikwall" vorm kreeg. Vanaf 13 augustus 1942 zijn eerste plannen gedocumenteerd voor de versterking van de "Atlantikwall", die uiteindelijk van de Golf van Biskaje tot Noorwegen zou lopen.

Schakels in de Atlantikwall waren de zgn. Stützpunktgruppen. De tankgracht vormt de zuidelijke begrenzing van de Stützpunktgruppe Katwijk, één van aanvankelijk (1942) zeven Stützpunktgruppen in Nederland - een aantal dat in 1944 was opgelopen tot twaalf. De Stützpunktgruppe Katwijk bestond uit een zeefront, een landfront en luchtverdediging. Het terrein besloeg ongeveer 10 bij 5 kilometer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en omvatte o.a. vliegveld Valkenburg, twee kustbatterijen en een zware luchtafweerbatterij. Aan de zeezijde waren boulevards van de dorpen Katwijk en Noordwijk afgeschermd met twee meter hoge tankmuren, terwijl aan de landzijde tal van hindernissen zijn gebouwd of gegraven. De vorm van de Stützpunktgruppe Katwijk werd mede bepaald door het enigszins landinwaarts gelegen vliegveld. Dit maakte een vrij lang landfront om onontbeerlijk. In de duingebieden vormden betonnen tankmuren en drakentandhindernissen de verdedigingslijn, terwijl in het polderland bestaande watergangen en de Oude Rijn werden ingericht als continue natte tankhindernis en als tankgracht.

Omschrijving

De TANKGRACHT wordt gevormd door een gekanaliseerde, brede waterloop die met een punt noordwaarts, een punt zuidwaarts en nogmaals een punt naar het noorden is geknikt. De tankgracht heeft een V-vormige doorsnede en een diepte van 8 m. Waar een naoorlogse verlenging van de hoofdstartbaan de gracht kruist, is de gracht gedempt.

Waardering

De TANKGRACHT is van algemeen belang - vanwege cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een voor de militairhistorie belangrijke ontwikkelingsfase van de Duitse kustverdediging en de uitbouw van de Atlantikwall, waarbij de landverdediging in toenemende mate van belang werd en waarbij aansluiting werd gezocht aan natuurlijke hindernissen, i.c. waterlopen; - vanwege ensemblewaarde als onderdeel van het grotere geheel van de Atlantikwall en de Stützpunktgruppe Katwijk, waarbinnen de tankgracht een deel is van het zuidelijk landfront - vanwege ensemblewaarde met de als Stelling C (BRV-nummering) aangeduide lichte Flakstelling (RM); - vanwege de herkenbaarheid als tankgracht in zigzagvorm; - vanwege de situering ten opzichte van het open terrein ten zuiden van het landfront.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Gracht (B)

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument